



Sygn. akt III CSK 81/05

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 6 lipca 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Marek Sychowicz (przewodniczący)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Dariusz Zawistowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Zakładu Opieki Zdrowotnej Ministerstwa [...] przeciwko Narodowemu Funduszowi Zdrowia o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 6 lipca 2006 r.,
skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 4 marca 2005 r., sygn. akt [...],

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 27 września 2004 r. oddalił powództwo o zapłatę 601 511,20 zł. wniesione przez Zakład Opieki Zdrowotnej Ministerstwa przeciwko Narodowemu Funduszowi. Sąd ten ustalił, że stroną powodową z branżową kasą chorych, której następcą prawnym jest pozwany Fundusz, łączyły dwie umowy dotyczące udzielania świadczeń zdrowotnych zawarte na okres od 1 stycznia 2001 r. do 31 grudnia 2003 r. Na 2001 r. kwotę należności dla powoda za wykonywanie świadczeń zdrowotnych ustalono na 9 598 935, 80 zł., przy czym kwota ta w wyniku trzech kolejnych aneksów została podwyższona. Było to związane z zakontraktowaniem wyższej ilości refundowanych świadczeń zdrowotnych. W dniu 26 lutego 2001 r. strona powodowa wystąpiła do branżowej kasy chorych o renegotjację umowy o finansowanie świadczeń zdrowotnych z uwagi na wzrost obciążeń finansowanych z tytułu podwyżki wynagrodzeń dla pracowników wprowadzonej na podstawie znowelizowanej ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. o negocjacyjnym systemie kształtowania przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców (tzw. „ustawy 203”), ale spotkała się z odmową, motywowaną brakiem środków finansowych umożliwiającą zmianę zawartych kontraktów. Strona powodowa w wyniku realizacji „ustawy 203” wypłaciła swoim pracownikom podwyżki wynagrodzeń w wysokości kwoty dochodzonej pozwem. Jej wynik finansowy na pierwszy kwartał 2004 r. wykazywał stratę ponad 10 000 000 zł. Sąd Okręgowy oceniając roszczenie strony powodowej w aspekcie powołanych przez nią jego podstaw prawnych, a to art. 357 1 k.c., art. 471 k.c. i art. 415 k.c., uznał, że strona powodowa nie ponosi odpowiedzialności na podstawie tych przepisów.

Sąd Apelacyjny po rozpoznaniu apelacji strony powodowej oddalił ją wyrokiem z dnia 4 marca 2005 r. Sąd drugiej instancji podzielił w całości ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Okręgowy i przyjął je za własne. Podzielił także ocenę prawną Sądu pierwszej instancji, co do braku podstaw prawnych dla odpowiedzialności strony pozwanej za skutki realizacji „ustawy 203” i uznał za bezzasadne zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego zawarte w apelacji. Dodatkowo, nawiązując do treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 grudnia 2002 r. (K 43/01), w którym wyrażono pogląd o współodpowiedzialności

systemu finansów publicznych za skutki realizacji art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r., Sąd Apelacyjny stwierdził, że nie oznacza to ani wprost, ani wyłącznie odpowiedzialności Narodowego Funduszu Zdrowia. W konsekwencji należało przyjąć, że zaskarżony wyrok nie naruszał zatem również tego przepisu w związku z art. 190 ust. 1 Konstytucji.

Skarga Kasacyjna strony powodowej została oparta o podstawę naruszenia prawa materialnego (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.). W jej ramach zostały zawarte zarzuty naruszenia art. 405 k.c., 415 k.c., 471 k.c., 56 k.c. oraz art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. o negocjacyjnym systemie kształtowania wynagrodzeń u przedsiębiorców i art. 190 ust. 1 Konstytucji. W oparciu o te zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku, bądź jego zmianę poprzez uwzględnienie powództwa w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Większość zarzutów zawartych w skardze kasacyjnej strony powodowej była nieuzasadniona. Sąd Apelacyjny ocenił prawidłowo, że strona pozwana, odmawiając przekazania dodatkowych środków finansowych przeznaczonych na pokrycie wydatków związanych z podwyżkami wynagrodzeń wynikających z realizacji obowiązków nałożonych na zakłady opieki zdrowotnej na mocy tzw. „ustawy 203”, nie dopuściła się czynu niedozwolonego w rozumieniu art. 415 k.c. Przepis ten nie został zatem naruszony w wyniku jego niezastosowania. Podobnie nie można uznać również zasadności zarzutu naruszenia art. 471 k.c. rozpatrywanego wyłącznie w płaszczyźnie nienależytego wykonania umowy, poprzez odmowę renegotjacji cen świadczeń zdrowotnych przez stronę pozwaną, jak podniesiono w skardze kasacyjnej. Z nie kwestionowanych w skardze kasacyjnej ustaleń faktycznych wynika, że strony zawarły umowę dotyczącą udzielania świadczeń zdrowotnych przez stronę powodową, w której określiły między innymi rodzaj tych świadczeń oraz należność za ich wykonanie. Umowa ta w tym zakresie była zmieniana na podstawie zawieranych do niej aneksów, a uzgodnione w umowie kwoty strona powodowa otrzymała. Brak jest zatem podstaw, by przyjąć, że strona pozwana ponosi odpowiedzialność za niewłaściwe wykonanie umowy łączącej ją ze stroną powodową. Strona powodowa w skardze

kasacyjnej nie uzasadniła bliżej, w czym upatruje naruszenia art. 405 k.c. Przepis ten został przytoczony w kontekście twierdzeń odnoszących się do uzyskania przez system finansów publicznych w latach 2001 i 2002 dodatkowych środków finansowych, rozdysponowanych następnie na rzecz podmiotów finansujących zakłady opieki zdrowotnej w ramach systemu ubezpieczeń zdrowotnych. Tego rodzaju fakt nie oznacza jednak, że strona pozwana, nie zwiększając limitu środków na zakontraktowane usługi zdrowotne, mimo konieczności wzrostu wydatków na fundusz płac, uzyskała bez podstawy prawnej korzyść majątkową kosztem wydatków poniesionych przez stronę powodową na sfinansowanie podwyżek wynagrodzeń jej pracowników. Dodatkowe środki finansowe, którymi dysponowała branżowa kasa chorych zostały przeznaczone na pokrycie kosztów świadczeń medycznych w szerszym niż początkowo uzgodniony zakresie i wszystkie te środki zostały przekazane zakładom opieki zdrowotnej. Nie mogły zatem stanowić przedmiotu wzbogacenia w rozumieniu art. 405 k.c. Toteż ten przepis nie został naruszony w wyniku jego niezastosowania. Sąd drugiej instancji stwierdził wyraźnie, że uwzględnił treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego, który uznał za zgodny z Konstytucją art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców. Nie mógł zostać zatem naruszony art. 190 ust. 1 Konstytucji w wyniku odmowy jego zastosowania.

Skarżący zarzucił natomiast trafnie, że Sąd Apelacyjny bezzasadnie uznał, iż powołany wyżej art. 4a ustawy z 16.12.1994 r. nie może stanowić podstawy odpowiedzialności strony za skutki jego realizacji przez stronę powodową. Na taką funkcję tego przepisu wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 17 marca 2005 r. (III CK 405/04), podkreślając, że należy w nim upatrywać podstawy prawnej dla roszczeń samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej wobec kas chorych, a później Narodowego Funduszu Ochrony Zdrowia - jako właściwych podmiotów systemu finansów publicznych odpowiedzialnych za pokrycie wydatków poniesionych na podwyżki wynagrodzeń pracowników w zakresie, w jakim w danych okolicznościach nie można było wymagać ich sfinansowania ze środków tych zakładów. Zasady finansowania świadczeń zdrowotnych wynikały niewątpliwie z treści umów zawieranych przez zakłady opieki

zdrowotnej z kasami chorych. Obowiązkiem kas chorych było zatem co do zasady przekazywanie takiej ilości środków finansowych, które wynikały z należytego wykonywania tych umów. Należy jednak mieć na uwadze, że treść stosunku umownego może zostać ukształtowana odpowiednio nie tylko w wyniku woli stron umowy, ale również w wyniku obowiązywania określonych przepisów. Z treści art. 56 wynika, że czynność prawna wywołuje nie tylko skutki w niej wyrażone, lecz również te, które wynikają z zasad współżycia społecznego i z ustalonych zwyczajów. Wykonanie przez zakład opieki zdrowotnej obowiązków wynikających z obowiązywania art. 4a ustawy z 16.12.1994 r. mogło modyfikować treść umowy z kasą chorych w zakresie wysokości wynagrodzenia za świadczenie usług zdrowotnych. Wymaga też podkreślenia, że za dopuszczalnością uznania powołanego wyżej przepisu, jako podstawy powództwa opowiedział się Sąd Najwyższy w uchwale siedmiu sędziów z dnia 30 marca 2006 r. (III CZP 130/05).

Wobec zasadności zarzutu naruszenia przez Sąd drugiej instancji art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń poprzez odmowę jego zastosowania skarga kasacyjna podlegała uwzględnieniu i zaskarżony wyrok należało uchylić na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.